T091 ATĐ 3 (10) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q9-Tạp Uẩn-Luận về Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 9 1

CHÖÔNG I: TAÏP UAÅN (Tieáp Theo)

Phaåm Thöù Hai: LUAÄN VEÀ TRÍ (Phaàn 1)

Coù theå neân trí bieát roõ taát caû caùc phaùp chaêng? Caùc chöông vaø giaûi thích veà nghóa cuûa caùc chöông nhö vaäy, ñaõ lónh hoäi roài, tieáp theo caàn phaûi giaûi thích roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì ngaên chaën caùc toâng chæ khaùc ñeå hieån baøy roõ raøng veà nghóa lyù cuûa mình. Nghóa laø hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng taâm vaø taâm sôû phaùp coù theå hieåu roõ töï taùnh, coù theå hieåu roõ chính mình vaø ngöôøi khaùc, nhö vaäy ñeøn coù theå chieáu saùng laø töï taùnh, cho neân coù theå chieáu saùng caû chính mình vaø vaät khaùc.” Hoaëc laïi coù ngöôøi chaáp raèng: Taâm vaø taâm sôû phaùp coù theå hieåu roõ söï töông öng; nhö phaùp Maät Ñoä, hoï ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Caùc tueä coù theå hieåu roõ raøng veà söï töông öng vôùi Thoï...” hoaëc laïi coù ngöôøi chaáp raèng: Taâm vaø taâm sôû phaùp coù theå hieåu roõ ñeàu coù; nhö Haùo Ñòa Boä, hoï ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Tueä coù hai loaïi, cuøng luùc maø sinh ra: 1. Töông öng. 2. Khoâng töông öng. Töông öng vôùi tueä bieát roõ veà caùi khoâng töông öng, khoâng töông öng vôùi tueä bieát roõ veà caùi töông öng.” Hoaëc laïi coù ngöôøi chaáp raèng: Boå-ñaëc-gaøi-la coù theå hieåu roõ caùc phaùp; nhö Ñoäc Töû Boä, hoï ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Boå-ñaëc-giaø-la coù theå bieát maø khoâng phaûi laø trí.” Bôûi vì ngaên chaën kieán chaáp sai khaùc cuûa caùc toâng khaùc nhö vaäy ñeå hieån baøy nghóa lyù cuûa mình ñaõ noùi: Caùc taâm vaø taâm sôû, khoâng hieåu roõ töï taùnh, töông öng vôùi cuøng coù taùnh Boå-ñaëc-giaø-la khoâng theå naøo naém ñöôïc. Vì vaäy maø soaïn ra luaän naøy. Laïi nöõa, ñöøng cho raèng vì ngaên chaën nghóa lyù cuûa ngöôøi khaùc vaø hieån baøy nghóa lyù cuûa mình; nhöng maø töôùng cuûa caùc phaùp, lyù caàn phaûi phaân bieät, bôûi vì lôïi ích theâm cho chuùng sinh maø soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Coù theå coù neân trí bieát roõ taát caû caùc phaùp chaêng? Ñaùp: Khoâng coù. Hoûi: Neáu trí naøy sinh ra taát caû caùc phaùp chaúng phaûi laø Ngaõ, thì trí naøy khoâng bieát caùi gì? Ñaùp: Khoâng bieát töï taùnh vaø caùc phaùp cuøng töông öng vôùi trí naøy. Trong naøy, khoâng bieát töï taùnh thì chính laø ngaên chaën caùi chaáp cuûa ñaïi Chuùng Boä, khoâng bieát caùc phaùp töông öng thì chính laø ngaên chaën caùi

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 9 2

chaáp cuûa Phaùp Maät Ñoä, khoâng bieát caùc phaùp cuøng coù thì chính laø ngaên chaën caùi chaáp cuûa Hoùa Ñòa Boä, noùi trí coù naêng löïc nhaän bieát thì chính laø ngaên chaën caùi chaáp cuûa Ñoäc Töû Boä. Vaû laïi, ôû trong naøy coù hoûi coù ñaùp, coù chaát vaán coù thoâng hieåu; coù theå coù neân trí bieát roõ taát caû caùc phaùp

chaêng, ñoù laø hoûi; ñaùp raèng khoâng coù thì ñoù laø traû lôøi, neáu trí naøy sinh ra taát caû caùc phaùp chaúng phaûi laø Ngaõ, thì trí naøy khoâng bieát caùi gì, ñoù laø chaát vaán; ñaùp raèng khoâng bieát töï taùnh vaø caùc phaùp cuøng coù töông öng vôùi trí naøy, ñoù laø thoâng hieåu. Hoûi: Trong naøy ai hoûi-ai ñaùp, ai chaát vaán-ai thoâng hieåu? Ñaùp: Luaän giaû phaân bieät maø hoûi, Luaän giaû thuaän theo lyù maø ñaùp luaän giaû phaân bieät maø chaát vaán, Luaän giaû thuaän theo lyù maø thoâng hieåu. Coù ngöôøi noùi: Ñeä töû hoûi-Sö ñaùp, ñeä töû chaát vaán-Sö giaûi thich thoâng suoát. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy khoâng coù phaân bieät ngöôøi ñang hoûi vaø chaát vaán, chæ coù Luaän Sö soaïn luaän naøy, vì bieän giaûi veà phaùp töôùng maø giaû thieát coù chuû vaø khaùch. Neân trí trong naøy, nghóa laø trí cuûa neân saùt-na, vì vaäy khoâng bieát töï taùnh vaø caùc phaùp cuøng coù töông öng. Neáu ñöa ra caâu hoûi naøy: Hoûi: ÔÛ trong möôøi trí, coù theå coù neân trí bieát roõ taát caû caùc phaùp chaêng? Ñaùp: Coù, ñoù laø theá tuïc trí. Hoûi: Neáu ngay trong theá tuïc trí naøy, ñöa ra caâu hoûi nhö vaäy: Coù theå trong hai saùt-na bieát roõ taát caû caùc phaùp chaêng? Ñaùp: Coù, ñoù laø trí naøy trong saùt-na ñaàu tieân, tröø ra töï taùnh cuûa noù, töông öng cuøng coù, coøn laïi ñeàu coù theå bieát roõ, saùt-na thöù hai cuõng bieát phaùp cuøng coù töông öng vôùi töï taùnh tröôùc ñoù. Vì vaäy ñaùp raèng laø coù. Nay ôû ñaây chæ hoûi veà trí cuûa neân saùt-na, cho neân ñaùp laø khoâng coù. Hoûi: Vì sao töï taùnh khoâng nhaän bieát töï taùnh? Ñaùp: Bôûi vì khoâng coù nhaân quaû, coù theå laøm maø laøm, coù theå thaønh maø thaønh, coù theå daãn daét maø daãn daét, coù theå sinh ra maø sinh ra, coù theå heä thuoäc maø heä thuoäc, coù theå chuyeån ñoåi maø chuyeån ñoåi, coù theå cuøng nhau maø cuøng nhau, coù theå hieåu roõ maø hieåu roõ, khoâng coù loãi sai bieät, cho neân töï taùnh khoâng nhaän bieát töï taùnh. Coù ngöôøi noùi: Töï taùnh ñoái vôùi töï taùnh, khoâng taêng theâm-khoâng giaûm bôùt, khoâng nuoâi döôõng-khoâng laøm laïi, khoâng taïo thaønh-khoâng hö hoaïi, khoâng theâm leân-khoâng suït xuoáng, khoâng tích tuï-khoâng phaân taùn, khoâng coù nhaân-khoâng coù ñaúng voâ giaùn, khoâng coù sôû duyeân, khoâng coù taêng thöôïng, töï taùnh caùc phaùp khoâng quaùn saùt töï taùnh, chæ coù theå laøm caùc duyeân cho taùnh khaùc, vì vaäy töï taùnh khoâng nhaän bieát töï taùnh. Coù ngöôøi noùi: Hieän ñang thaáy theá gian, ñaàu ngoùn tay

khoâng töï tieáp xuùc vôùi chính noù, löôõi dao khoâng töï caét ñöôïc chính noù, con ngöôi khoâng töï troâng thaáy chính noù, traùng só khoâng töï coõng ñöôïc chính mình vì vaäy töï taùnh khoâng nhaän bieát ñöôïc töï taùnh. Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: “Vì sao töï taùnh khoâng nhaän bieát töï taùnh? Ñaùp raèng bôûi vì khoâng phaûi caûnh giôùi.” Laïi nöõa, neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì Theá Toân khoâng caàn an laäp hai dueân sinh ñoái vôùi saùu Thöùc, ñoù laø Nhaõn vaø Saéc laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc, cho ñeán yù vaø phaùp laøm duyeân sinh ra yù thöùc. Laïi nöõa, neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì Theá Toân khoâng caàn phaûi an laäp ba hoøa hôïp maø xuùc chaïm, ñoù laø nhaõn vaø saéc laøm duyeân, sinh ra nhaõn thöùc laø ba hoøa hôïp maø xuùc chaïm, cho ñeán noùi roäng ra. Laïi nöõa, neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì Theá Toân khoâng caàn phaûi an laäp

taø kieán, nghóa laø taø kieán kia neáu coù theå töï bieát Ngaõ laø taø kieán thì trôû thaønh chaùnh kieán. Nhö noùi: Neáu taø kieán coù theå töï quaùn saùt mình laø taø kieán, thì phaûi goïi laø chaùnh kieán chöù khoâng phaûi goïi laø taø kieán. Laïi nöõa, neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì khoâng caàn phaûi kieán laäp aùc taâm, taát caû Theå ñeàu laø baát thieän, bôûi vì hieåu roõ töï theå khoâng phaûi laø taø vaïy kyø quaùi. Laïi nöõa, neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì khoâng caàn phaûi kieán laäp naêng thuû-sôû thuû, naêng tri-sôû tri, naêng giaùc-sôû giaùc, caûnh-coù caûnh, haønh töôùng sôû duyeân, caên vaø nghóa cuûa caên... Laïi nöõa, neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì boán Nieäm truù caàn phaûi khoâng coù sai bieät, bôûi vì Thaân nieäm truù chính laø Phaùp nieäm truù, cho ñeán Taâm nieäm truù chính laø phaùp nieäm truù. Laïi nöõa, neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì trí cuûa boán Thaùnh ñeá phaûi khoâng coù sai bieät, bôûi vì khoå trí chính laø Ñaïo trí, cho ñeán Dieät trí chính laø ñaïo trí. Laïi nöõa, neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì trí Tuùc truù tuøy nieäm phaûi khoâng noùi laø coù, bôûi vì trí aáy chính laø söï nhaän bieát moïi vieäc trong ñôøi hieän taïi. Laïi nöõa, neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì trí Tha taâm phaûi khoâng noùi laø coù, bôûi vì trí kia cuõng nhaän bieát taâm sôû cuûa mình. Ñaïi ñöùc noùi raèng: Neáu töï taùnh nhaän bieát töï taùnh, thì caàn phaûi khoâng bieát ñeán taùnh khaùc, bôûi vì chuyeån ñoåi töø töï taùnh. Neáu töï taùnh nhaän bieát taùnh khaùc, thì caàn phaûi khoâng nhaän bieát töï taùnh, bôûi vì chuyeån ñoåi töø taùnh khaùc. Neáu nhaän bieát töï taùnh vaø taùnh khaùc thì laøm sao maø nhaän bieát? Nhö bieát töï taùnh laø töï taùnh, bieát taùnh khaùc cuõng nhö vaäy chaêng? Nhö bieát taùnh khaùc laø taùnh khaùc, bieát töï taùnh cuõng nhö vaäy chaêng? Neáu nhö bieát töï taùnh laø töï taùnh, bieát taùnh khaùc cuõng nhö vaäy, thì bieát töï taùnh laø töï taùnh, coù theå laø chaùnh; bieát taùnh khaùc laø töï taùnh thì phaûi laø taø. Neáu nhö bieát taùnh khaùc laø taùnh khaùc, bieát töï taùnh cuõng nhö vaäy, thì bieát taùnh khaùc laø taùnh khaùc, coù theå laø chaùnh; bieát töï taùnh laø taùnh khaùc thì phaûi laø taø. Neáu nhö vaäy thì caån phaûi khoâng coù söï sai bieät giöõa theå töôùng cuûa hai

trí chaùnh-taø. Neáu cuøng neân luùc nhaän bieát töï taùnh laø töï taùnh, nhaän bieát taùnh khaùc laø taùnh khaùc, thì caàn phaûi laø neân trí coù hai taùc duïng hieåu bieát, taùc duïng hieåu bieát khaùc nhau cho neân theå cuõng phaûi khaùc nhau, theå ñaõ khaùc nhau thì seõ khoâng phaûi laø neân trí. Neân thaân höõu tình nhö maø coù hai trí cuûng daáy khôûi thì khoâng hôïp vôùi Chaùnh lyù, ñöøng coù sai laàm naøy, cho neân töï taùnh khoâng nhaän bieát töï taùnh. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì thí duï cuûa Ñaïi Chuùng Boä ñaõ noùi laøm sao thoâng hieåu? Ñaùp: Khoâng nhaát ñònh phaûi hieåu thoâng suoát, bôûi vì thí duï aáy khoâng phaûi laø ba Taïng thaâu nhieáp. Vaû laïi, khoâng theå duøng thí duï hieän taïi cuûa theá tuïc maø chaát vaán veà phaùp cuûa Hieàn Thaùnh, bôûi vì phaùp cuûa Hieàn Thaùnh sai khaùc maø phaùp cuûa theá tuïc cuõng sai khaùc. Neáu nhaát ñònh phaûi thoâng hieåu, thì phaûi noùi laø thí duï sai laàm, thí duï ñaõ coù sai laàm, thì caùi ñaõ thí duï khoâng thaønh töïu. Nhö caây ñeøn khoâng coù caên-khoâng coù nhöõng duyeân löï, chaúng phaûi laø höõu

tình, trí cuõng phaûi nhö vaäy. Nhö caây ñeøn laø saéc, do cöïc vi maø taïo thaønh, trí cuõng phaûi nhö vaäy. Ñaõ khoâng phaûi nhö vaäy, laøm sao trôû thaønh thí duï? Vaû laïi, boä phía kia thöøa nhaän caây ñeøn laø taùnh chieáu saùng hay hoaëc? Neáu nhö laø taùnh chieáu saùng thì ñaâu caàn phaûi chieáu saùng? Neáu khoâng phaûi laø taùnh chieáu saùng thì theå phaûi laø u toái, khoâng neân goïi laø caây ñeøn. Phaù tan u toái goïi laø caây ñeøn thì leõ naøo khoâng phaûi laø taùnh chieáu saùng ö? Vì vaäy khoâng neân chaáp caây ñeøn coù theå töï chieáu saùng noù. Vì vaäy ñaõ thí duï, cuõng khoâng coù theå thaønh töïu. Hoûi: Vì sao khoâng nhaän bieát caùc phaùp töông öng? Ñaùp: Bôûi vì chung neân sôû duyeân, cuøng luùc maø chuyeån bieán. Nghóa laø taâm vaø taâm sôû phaùp cuûa neân höõu tình, ñoái vôùi neân caûnh giôùi cuøng luùc maø chuyeån bieán, lyù khoâng coù nghóa laàn löôït duyeân laãn nhau; ví nhö nhieàu ngöôøi taäp trung ôû neân nôi, hoaëc cuøng nhìn xuoáng döôùi, hoaëc cuøng nhìn leân hö khoâng, lyù nhaát ñònh khoâng coù theå troâng thaáy maët laãn nhau, taâm vaø taâm sôû phaùp cuõng laïi nhö vaäy. Neáu trí coù theå bieát Thoï töông öng, thì Thoï aáy laø coù theå duyeân vôùi töï Theå hay khoâng? Neáu duyeân vôùi töï Theå, thì coù loãi veà duyeân vôùi töï taùnh ñaõ noùi ôû tröôùc. Neáu khoâng coù theå duyeân ñöôïc, thì taâm vaø taâm sôû phaùp phaûi cuøng luùc daáy khôûi, khoâng cuøng chung sôû duyeân; khoâng coù sai laàm naøy, cho neân khoâng coù theå nhaän bieát caùc phaùp töông öng. Hoûi: Vì sao khoâng nhaän bieát caùc phaùp cuøng coù? Ñaùp: Bôûi vì raát gaàn nhau, nhö theû tre thaám laáy thuoác An-thieän-na ñaët vaøo trong maét, bôûi vì raát gaàn nhau cho neân maét khoâng theå naøo troâng thaáy, ôû ñaây cuõng nhö vaäy.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 9 154

Hoûi: Nhöõng gì goïi laø caùc phaùp cuøng coù? Ñaùp: ñaây laø tuøy chuyeån saéc, vaø ñaây laø tuøy chuyeån baát töông öng haønh. Caùc söû ôû phöông Taây ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Caùc uaån noái tieáp nhau cho tueä cuøng phaùt sinh, töï thaân thaâu nhieáp ñoù laø phaùp cuøng coù. Hoï noùi khoâng hôïp lyù, nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu nhö vaäy thì nhaõn thöùc seõ khoâng theå naøo tieáp nhaän ñöôïc caùc saéc cuûa töï thaân, caùc Thöùc khaùc cuõng nhö vaäy. Hoï ñöa ra caùch noùi naøy: Naêm thöùc coù theå tieáp nhaän caûnh giôùi trong töï thaân, yù thöùc thì khoâng coù theå. Neáu nhö vaäy thì yù thöùc seõ khoâng theã naøo tieáp nhaän taát caû caõnh giôùi, vaãn laø phi lyù. Laïi coù sai laàm khaùc, Khoå phaùp trí nhaãn seõ khoâng hieän quaùn töï thaân cuøng sinh ra caùc uaån noái tieáp nhau. Neáu vaäy thì vaãn laø hieän quaùn neân phaàn ít ñoái vôùi caûnh cuûa Ñeá mình quaùn saùt. Hoï daáy leân noùi raèng: Khoå phaùp trí nhaãn hieän quaùn neân phaàn ít ñoái vôùi caûnh cuûa Ñeá mình quaùn saùt, cuõng khoâng coù sai laàm. Bôûi vì Khoå phaùp trí phaùt sinh thì khoâng coøn hieän quaùn. Nhö Ñaïo phaùp trí nhaãn ñoái vôùi caûnh trí phaùt sinh thì khoâng coøn hieän quaùn. Hoï noùi phi lyù, nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì nghóa hieän quaùn cuûa Khoå-Ñaïo khaùc nhau, nghóa laø heä thuoäc coõi Duïc thì do kieán ñaïo maø ñoaïn, moãi neân taø kieán baøi baùng chung taát caû phaùp trí phaåm ñaïo. Ñaïo phaùp trí nhaãn, giaû söû chæ ñaït ñöôïc hieän quaùn ñoái vôùi neân phaùp trí phaåm ñaïo, cuõng coù theå ñoaïn tröø toaøn boï taø kieán

coù theå baøi baùng, huoáng laø tröø ra töï taùnh töông öng cuøng coù, coøn laïi ñeàu laø hieän quaùn Taùt-ca-da kieán, ñoái vôùi naêm Thuû uaån, chaáp Ngaõ vaø Ngaõ sôû, hoaëc laø chung hoaëc laø rieâng ö? Khoå phaùp trí nhaãn, neáu ñoái vôùi Ñeá mình quaùn saùt khoâng saïch heát hieän quaùn, thì seõ coù duyeân taùch bieät vôùi Taùt-ca-da kieán, bôûi vì luùc baáy giôø khoâng ñoaïn tröø-khoâng hieän quaùn veà caûnh cuûa noù ñaõ chaáp. Taùt-ca-da kieán, neáu khoâng ñoaïn tröø thì noù laø ñöùng ñaàu, do kieán Khoå maø ñoaïn; caùc phieàn naõo cuõng seõ khoâng ñoaïn tröø. Neáu nhö vaäy thì khoâng neân noùi laø ñoái vôùi Ñeá mình quaùn saùt ñöôïc hieän quaùn chaân thaät. Neáu ñoái vôùi Khoå ñeá khoâng ñaït ñöôïc hieän quaùn, thì ñoái vôùi Taäp-Dieät-Ñaïo ñeá cuõng seõ khoâng ñaït ñöôïc. Nhö vaäy thì khoâng coù giaûi thoaùt tuyeät ñoái. Ñöøng coù sai laàm naøy, cho neân khoâng theå noùi Khoå phaùp trí nhaãn, khoâng quaùn caùc phaùp cuøng sinh ra cuûa töï thaân. Vaû laïi, neáu nhö vaäy thì cuøng vôùi Luaän naøy giaûi thích tröôùc ñaây seõ traùi ngöôïc nhau. Nhö noùi: Neáu duyeân vôùi phaùp naøy phaùt khôûi Khoå phaùp trí nhaãn, thì duyeân vôùi phaùp naøy phaùt khôûi Theá ñeä nhaát phaùp. Theá ñeä nhaát phaùp ñaõ coù theå duyeân vôùi toøan boä naêm uaån cuûa coõi Duïc, vì sao Khoå phaùp trí nhaãn laïi khoâng coù theå? Vì vaäy neân bieát caùch noùi tröôùc hôïp lyù nhaát. Hoûi: Boå-ñaëc-giaø-la vì sao khoâng bieát?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 9 155

Ñaùp: Bôûi vì noù gioáng nhö söøng thoû maø khoâng theå naøo coù ñöôïc. Nghóa laø taát caû caùc phaùp ñeàu khoâng coù Ngaõ, höõu tình Boå-ñaëc-giaø-la, maïng soáng-sinh tröôûng-coù theå nuoâi döôõng, taïo taùc-thoï nhaän, chæ laø nhöõng haønh vi troáng roãng, vì vaäy khoâng coù Boå-ñaëc-giaø-la coù theå bieát caùc phaùp. Coù theå coù neân Thöùc hieåu roõ taát caû caùc phaùp chaêng? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì ngaên chaën caùc toâng chæ khaùc maø hieån baøy nghóa lyù cuûa mình. Nghóa laø hoaëc coù ngöôøi chaáp: Thöùc chính laø trí, chæ sinh ra neân chöõ, ñoù goïi laø chöõ Tyø. Vì ngaên chaën toâng chæ maø hieån baøy Thöùc vaø Trí coù töï theå khaùc nhau. Nhö trong kinh noùi: “Trí töông öng vôùi Thöùc.” Hoaëc chaáp saùu Thöùc ñaàu coù sôû duyeân khaùc nhau, nhö sôû duyeân cuûa naêm thöùc thaân khaùc nhau, nhö vaäy yù thöùc chæ duyeân vôùi Phaùp xöù. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø bieåu hieän roõ raøng yù thöùc duyeân vôùi möôøi hai xöù. Nhö trong kinh noùi: “Taát caû ñeàu laø sôû duyeân cuûa YÙ thöùc.” Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, Thöùc thì khoâng coù theå nhö vaäy. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø hieån baøy Thöùc vaø Trí ñeàu coù theå duyeân toång quaùt hay rieâng bieät ñoái vôùi taát caû caùc phaùp. Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí duyeân vôùi töï töôùng vaø coïng töôùng, Thöùc chæ duyeân vôùi töï töôùng. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø hieån baøy Trí vaø Thöùc ñeàu duyeân vôùi hai töôùng. Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí duyeân vôùi caûnh ñoàng phaàn vaø khoâng ñoàng phaàn, Thöùc chæ duyeân vôùi caûnh ñoàng phaàn. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø hieån baøy Trí vaø Thöùc ñeàu duyeân vôùi hai phaàn. Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí duyeân vôùi caûnh ba ñôøi vaø caûnh chaúng phaûi ñôøi kieáp, Thöùc chæ duyeân voái caûnh hieän taïi.

Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø hieån baøy Trí vaø Thöùc cuøng duyeân vôùi caûnh ba ñôøi vì caûnh chaúng phaûi laø uaån, Thöùc chæ duyeân vôùi saéc. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø hieån baøy Trí vaø Thöùc ñeàu duyeân vôùi naêm uaån vaø caûnh chaúng phaûi laø uaån. Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí duyeân vôùi söï töông tuïc cuûa chính mình vaø söï töông tuïc cuûa nôi khaùc, Thöùc chæ duyeân vôùi söï töông tuïc cuûa chính mình. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø hieån baøy Trí vaø Thöùc ñeàu duyeân vôùi chính mình vaø nôi khaùc. Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí duyeân vôùi Xöù noäi-ngoaïi, Thöùc chæ duyeân vôùi xöù ngoaïi. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø hieån baøy Trí vaø Thöùc ñeàu duyeân vôùi noäi-ngoaïi. Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí duyeân vôùi Höõu laäu vaø voâ laäu, Thöùc chæ duyeân vôùi höõu laäu. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø hieån baøy Trí vaø Thöùc ñeàu duyeân vôùi hai loaïi. Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí duyeân vôùi

höõu vi vaø voâ vi, Thöùc chæ duyeân vôùi höõu vi. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ naøy maø hieån baøy Trí vaø Thöùc ñeàu duyeân vôùi hai loaïi. Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí chæ laø ñaïo chi, Thöùc chæ laø Höõu chi; nhö Ñoäc Töû Boä theo trong kinh noùi chaùnh kieán laø ñaïo chi, bôûi vì Haønh duyeân vôùi Thöùc. Vì ngaên chaën toâng chæ kia maø hieån baøy Trí vaø Thöùc ñeàu chung caû hai Chi, nhöng tuøy theo öu vieät maø noùi. Hoaëc coù ngöôøi chaáp raèng Trí vaø Thöùc khoâng cuøng luùc, nhö ñieàu thí duï. Bôûi vì ngaên chaän toâng chæ kia maø hieån baøy Trí vaø Thöùc coù cuøng luùc sinh ra. Vì nhaân duyeân nhö vaäy cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Vì sao trong naøy sau Trí môùi noùi ñeán Thöùc? Ñaùp: Laø ngöôøi soaïn luaän coù yù muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. Coù ngöôøi noùi: Ñaây laø kinh luaän theo phaùp ñaõ töøng coù. Nghóa laø trong kinh noùi: “Toân giaû Ma ha caâu-saét-sæ-la, ñi ñeán nôi Toân giaû Xaù-lôïi-töû, tröôùc tieân hoûi trí aáy vì sao goïi laø trí, sau môùi hoûi thöùc aáy vì sao goïi laø thöùc? Toân giaû Xaù-lôïi-töû noùi: Luoân luoân nhaän bieát cho neân goïi laø Trí, luoân luoân hieåu roõ cho neân goïi laø Thöùc.” Trong luaän Phaåm Loaïi Tuùc tröôùc noùi ñeán caùi nhaän bieát, sau moùi ñeán caùi hieåu roõ; tröôùc noùi ñeán phaàn Trí, sau noùi ñeán phaàn Thöùc. Ñaït MA-nan Ñeà cuõng ñöa ra caùch noùi naøy: “Neáu ñoái vôùi Xöù naøy coù Trí vaø Thöùc chuyeån thì neân bieát chaéc chaén coù ñieàu thuø thaéng ñöôïc thaønh töïu.” Vì vaäy luaän naøy cuõng noùi ñeán Thöùc ôû sau Trí. Coù ngöôøi noùi: bôûi vì ñeàu laø phaùp caên baûn. Nghóa laø Trí laøm caên baûn trong taát caû caùc phaåm thanh tònh, Thöùc laøm caên baûn trong taát caû caùc phaåm taïp nhieãm, phaåm thanh tònh hôn haún cho neân noùi tröôùc. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì ñeàu laø phaùp thöôïng thuû. Nhö trong kinh noùi: “Minh laø thöôïng thuû, voâ löôïng thieän phaùp ñeàu ñöôïc sinh tröôûng; Thöùc laø thöôïng thuû, caùc phaùp taïp nhieãm ñeàu ñöôïc sinh tröôûng.” Caùc thieän phaùp thuø thaéng cho neân noùi tröôùc. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì ñeàu laø nôi höôùng ñeán nöông töïa. Nhö trong kinh noùi: “Thích hôïp döïa vaøo nôi Trí chöù khoâng döïa vaøo nôi Thöùc.” Laïi noùi: “Naêm caên khaùc nhau veà hoaït ñoäng, khaùc nhau veà caûnh giôùi; yù caên ñoái vôùi hoaït ñoäng vaø caûnh

giôùi kia ñeàu coù theå tieáp nhaän, yù caên ñeàu laøm nôi höôùng ñeán nöông töïa cuûa chuùng.” Trí döïa vaøo nôi thuø thaéng cho neân noùi tröôùc. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì ñeàu laø ñeàu laø coù sôû duyeân. Trong möôøi hai xöù thì hai xöù coù sôû duyeân, ñoù laø yù xöù-phaùp xöù. Trong naøy noùi ñeán Trí, töùc laø hieån baøy toång quaùt veà Phaùp xöù coù sôû duyeân, noùi ñeán Thöùc töùc laø hieån baøy veà yù xöù vaø Phaùp xöù coù nhieàu phaùp, cho neân noùi tröôùc. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy noùi ñeán taâm vaø taâm sôû phaùp. Nghóa laø neáu noùi ñeán Trí thì hieån baøy toång quaùt veà caùc taâm sôû phaùp, neáu noùi ñeán Thöùc thì hieån baøy taâm vaø taâm sôû coù nhieàu phaùp, cho neân noùi tröôùc.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 9 157

Hoûi: Coù theå coù neân Thöùc hieåu roõ taát caû caùc phaùp chaêng? Ñaùp: Khoâng coù. Hoûi: Neáu Thöùc naøy sinh ra taát caû caùc phaùp chaúng phaûi Ngaõ, thì thöùc naøy khoâng hieåu roõ caùi gì? Ñaùp: Khoâng hieåu roõ töï taùnh vaø Thöùc phaùp töông öng cuøng coù cuûa töï taùnh naøy. Phaù chaáp trong naøy, hoûi ñaùp-chaát vaán-thoâng hieåu vaø giaûi thích baûn vaên … theo nhö tröôùc maø noùi. Hoûi: Trong naøy ñaõ noùi duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa taát caû phaùp, do kinh naøo maø bieát duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa taát caû caùc phaùp nhö vaäy? Ñaùp: nhö trong kinh noùi: “Neáu luùc duøng tueä maø quaùn saùt, taát caû caùc phaùp ñeàu voâ Ngaõ, Baáy giôø coù theå chaùn ngaùn khoå, thì ñaïo ñaït ñöôïc raát thanh tònh.” Do kinh naøy maø bieát coù duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa taát caû caùc phaùp nhö vaäy. Hoûi: Kinh naøy laø noùi duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa taát caû caùc phaùp, hay laø noùi duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa Khoå ñeá? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu noùi duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa taát caû caùc phaùp, thì taïi sao laïi noùi laø baáy giôø chaùn ngaùn khoå? Neáu noùi duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa Khoå ñeá, thì taïi sao noùi quaùn saùt taát caû caùc phaùp ñeàu voâ Ngaõ? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Trong kinh naøy noùi duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa taát caû caùc phaùp. Hoûi: Taïi sao laïi noùi baáy giôø chaùn ngaùn khoå? Ñaùp: Trong tuïng naøy, nöûa tuïng tröôùc noùi duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa taát caû caùc phaùp, nöûa tuïng sau noùi duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa khoå ñeá. Coù ngöôøi noùi: Nöûa tuïng tröôùc noùi veà luùc tu quaùn, nöûa tuïng sau noùi veà luùc hieän quaùn. Coù ngöôøi noùi: Nöûa tuïng tröôùc noùi do Vaên-Tö-Tu maø thaønh Tueä, nöûa tuïng sau chæ noùi do Tu maø thaønh Tueä. Coù ngöôøi noùi: Nöûa tuïng tröôùc noùi veà Tueä höõu laäu, nöûa tuïng sau noùi veà Tueä voâ laäu. Nhö höõu laäu vaø voâ laäu; theá gian-xuaát theá gian, höõu vò-voâ vò, döïa vaøo ñam meâ-döïa vaøo xuaát ly rôi vaøo giôùi haïn-khoâng rôi vaøo giôùi haïn, thuaän vôùi choïn laáy-chaúng thuaän vôùi choïn laáy, neân bieát cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Nöûa tuïng tröôùc noùi veà Ñoàng töôùng taùc yù, nöûa tuïng sau noùi veà Bieät töôùng taùc yù. Coù Sö khaùc noùi: Kinh naøy chæ noùi duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa Khoå ñeá. Hoûi: Theá naøo laø noùi quaùn saùt taát caû caùc phaùp ñeàu voâ Ngaõ? Ñaùp: Taát caû thì coù hai loaïi, ñoù laø taát caû cuûa taát caû, vaø taát caû cuûa phaàn ít. Trong naøy chæ noùi ñeán taát caû cuûa phaàn ít, nôi khaùc cuõng noùi taát

caû cuûa phaàn ít. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Taát caû chaùy höøng höïc.” Khoâng phaûi laø phaùp voâ laäu coù nghóa veà chaùy höøng höïc, trong naøy cuõng nhö vaäy. Trong naøy tuy khoâng noùi laø duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa taát caû caùc phaùp, nhöng maø trong kinh khaùc noùi. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Taát caû caùc haønh laø voâ thöôøng, taát caû caùc phaùp laø voâ Ngaõ, Nieát-baøn laø tòch tónh.” Lôøi bình: Tuøy theo coù kinh chöùng minh, hoaëc khoâng coù kinh chöùng minh, nhöng maø quyeát ñònh coù duyeân vôùi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa taát caû caùc phaùp, ñoù laø Sö Du-giaø, ôû phaàn vò tu quaùn daáy khôûi haønh töôùng naøy, cho neân noùi ñeán trong naøy. Hoûi: Cuõng coù haønh töôùng Khoâng, coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, vì sao trong naøy khoâng noùi ñeán? Ñaùp: Laø ngöôøi soaïn luaän coù yù muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. Coù ngöôøi noùi: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi ñeán, thì neân bieát laø nghóa naøy coù thöøa. Coù ngöôøi noùi: Haønh töôùng voâ Ngaõ laø nghóa ñaõ ñöôïc quyeát ñònh, vì vaäy chæ noùi ñeán haønh töôùng aáy. Nghóa laø nghóa cuûa haønh töôùng Khoâng laø khoâng quyeát ñònh, bôûi vì nghóa cuûa taát caû caùc phaùp laø coù, Khoâng döïa vaøo taùnh khaùc, cho neân thuoäc veà nghóa coù. Baát khoâng döïa vaøo töï taùnh, haønh töôùng voâ Ngaõ khoâng coù gì laø khoâng quyeát ñònh bôûi vì döïa vaøo töï taùnh vaø taùnh khaùc ñeàu laø voâ Ngaõ. Vì vaäy Toân giaû Theá Höõu giaûi thích raèng: “Ngaõ khoâng nhaát ñònh noùi caùc phaùp ñeàu laø khoâng, nhöng nhaát ñònh noùi taát caû caùc phaùp ñeàu laø voâ Ngaõ.” Hoûi: Neáu haønh töôùng voâ Ngaõ, vaø haønh töôùng Khoâng, ñeàu coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, thì hai haønh töôùng naøy coù gì sai bieät? Ñaùp: Haønh töôùng voâ Ngaõ ñoái trò vôùi Ngaõ kieán, haønh töôùng khoâng ñoái trò vôùi Ngaõ sôû kieán. Nhö ñoái trò vôùi Ngaõ kieán vaø Ngaõ sôû kieán; ñoái trò vôùi Kyû kieán vaø Kyû sôû kieán, naêm Ngaõ kieán vaø möôøi laêm Ngaõ sôû kieán, haønh töôùng Ngaõ vaø haønh töôùng Ngaõ sôû, Ngaõ chaáp vaø Ngaõ sôû chaáp, Ngaõ aùi vaø Ngaõ sôû aùi, Ngaõ ngu vaø Ngaõ sôû ngu, neân bieát cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Quaùn xeùt Uaån voâ Ngaõ, laø haønh töôùng voâ Ngaõ; quaùn xeùt voâ Ngaõ trong uaån laø haønh töôùng khoâng. Nhö quaùn xeùt Uaån voâ Ngaõ vaø voâ Ngaõ trong uaån; quaùn xeùt Giôùi voâ Ngaõ vaø voâ Ngaõ trong giôùi, quaùn xeùt xöù voâ Ngaõ vaø voâ Ngaõ trong xöù, neân bieát cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Ñoái vôùi Phi höõu (chaúng phaûi coù) quaùn xeùt Phi höõu, laø haønh töôùng voâ Ngaõ; ñoái vôùi Höõu quaùn xeùt Phi höõu, laø haønh töôùng Khoâng. Coù ngöôøi noùi: Ñoái vôùi Voâ quaùn xeùt Voâ, laø haønh töôùng voâ Ngaõ; ñoái vôùi Höõu quaùn xeùt Voâ, laø haønh töôùng Khoâng. Coù ngöôøi noùi: Quaùn

xeùt töï taùnh Khoâng, laø haønh töôùng voâ Ngaõ; quaùn xeùt sôû haønh troáng roãng, laø haønh töôùng khoâng. Coù ngöôøi noùi: Quaùn xeùt theå khoâng coù gì töï taïi, laø haønh töôùng voâ Ngaõ; quaùn xeùt beân trong khoâng coù só phu, laø haønh töôùng khoâng. Ñaây goïi laø hai loaïi haønh töôùng sai bieät. Hoûi: Taïi sao haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu, duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, maø haønh töôùng voâ

Ngaõ voâ laäu chæ duyeân ôùi Khoå ñeá? Ñaùp: Haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu, khoâng phaûi laø ñoái trò vôùi phieàn naõo, cho neân coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp; haønh töôùng voâ Ngaõ voâ laäu, laø ñoái trò vôùi phieàn naõo, cho neân khoâng duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, bôûi vì khoâng phaûi laø taát caû caùc phaùp thuaän theo taùnh phieàn naõo. Coù ngöôøi noùi: Haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu, khoâng phaûi laø ñoái trò vôùi ñieân ñaûo, cho neân coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp; haønh töôùng voâ Ngaõ voâ laäu, laø ñoái trò vôùi ñieân ñaûo, cho neân khoâng duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, bôûi vì khoâng phaûi laø taát caû caùc phaùp thuaän theo taùnh ñieân ñaûo. Coù ngöôøi noùi: Haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu, bôûi vì duyeân khoâng coù phaïm vi giôùi haïn, cho neân döôøng nhö duyeân vôùi taát caû caùc phaùp; haønh töôùng voâ Ngaõ voâ laäu, bôûi vì duyeân coù phaïm vi giôùi haïn, cho neân khoâng duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, maø duyeân vôùi caûnh cuûa Ngaõ kieán laøm voâ Ngaõ. Coù ngöôøi noùi: haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu, luùc tu quaùn hôn haún, coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, bôûi vì luùc tu quaùn thì quaùn taát caû caùc phaùp laø voâ Ngaõ; haønh töôùng voâ Ngaõ voâ laäu, luùc hieän quaùn hôn haún cho neân khoâng duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, bôûi vì luùc hieän quaùn chæ duyeân vôùi Khoå ñeá laøm voâ Ngaõ, trong phaàn vò hieän quaùn chæ taùch bieät quaùn veà Ñeá. Vì nhaân duyeân naøy, haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, haønh töôùng voâ Ngaõ voâ laäu chæ duyeân vôùi Khoå ñeá. Hoûi: Haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu, cuõng khoâng coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, bôûi vì khoâng coù theå duyeân vôùi phaùp cuøng coù töông öng vôùi töï taùnh, taïi sao laïi noùi laø duyeân vôùi taát caû caùc phaùp? Ñaùp: Döïa vaøo phaàn nhieàu maø noùi cho neân khoâng coù gì loãi laàm. Nghóa laø sôû duyeân thì gioáng nhö maët ñaát, nhö boán bieån lôùn, nhö nuùi Toâ- meâ-toâ, nhö baàu thaùi hö meânh moâng; phaùp khoâng theå duyeân thì gioáng nhö haït caûi, nhö neân gioït nöôùc trong bieån roäng, nhö maûy buïi treân nuùi Dieäu cao, nhö ruoài muoãi ôû giöõa hö khoâng, cho neân khoâng coù gì sai traùi. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu naøy, trong hai saùt-na duyeân vôùi taát caû caùc phaùp. Do ñoù, ñöa ra noùi nhö vaäy: Khoâng gioáng nhö haønh töôùng voâ Ngaõ voâ laäu, tuy laø nhieàu saùt-na nhöng cuõng khoâng theå duyeân heát vôùi taát caû caùc phaùp. Coù ngöôøi noùi: Haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu, trong neân saùt-na cuõng

duyeân vôùi taát caû nhöõng phaùp thích hôïp, duyeân vôùi töï taùnh cuûa phaùp. AÙc phaùp cuøng coù töông öng, khoâng phaûi laø sôû duyeân, cho neân khoâng ñaùng ñeå vaën hoûi. Vì nhaân duyeân naøy, haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu nhö vaäy, tuy noùi laø taát caû caùc phaùp ñeàu voâ Ngaõ, maø khoâng phaûi laø ñieân ñaûo.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.